Ч. 55 (12.421). Львів, середа 12. березня 1930. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Запоморочення від успіхів".

Львів, 11. березня 1930.

I.

Вся радянська щоденна преса, як російська так і українська, принесла в днях 1., 2. і 3. березня ц. р. статтю теперішнього диктатора СРСР І. В. Сталіна під вгорі наведеним заголовком. Стаття „Запоморочення від успіхів" написана з нагоди колективізації сільського господарства в СРСР. Вона своїм змістом настільки замітна і до тої міри цікава, що ми, заки займемо до неї відповідне становище, вважаємо за доцільне познайомити нашу громаду з нею докладніше. Робимо це на цьому місці тому, бо насильно проваджена досі колективізація сільського господарства на Україні грозить нам просто національною катастрофою. А названа стаття освітлює справу колективізації критично з чисто комуністичного становища, дарма, що Україну зі свого обсягу виключає. Ще раз підкреслюємо, що автором її є Сталін, генеральний секретар всесоюзної комуністичної партії і фактичний самодержець цілого Радянського Союзу.

На початку цієї статті Сталін стверджує, що колективізація досягла в СРСР дуже значних успіхів, бо до 20. лютого ц. р. обняла 50 відсотків селянських господарств, тобто вдвоє стільки, як це передбачував пятилітній плян. Ці успіхи мають величезне значіння для комунізму, але вони мають і свою тінь. Тіни колективізації унаглядняються особливо тоді, коли вона досягає успіхів „рівняючи легко, порядком, так би мовити, несподіванки". Такі надмірні та наглі успіхи дуже часто „пянять людей, — каже Сталін — при чому в людей починає паморочитись голова від успіхів, втрачається почуття міри, втрачається здатність розуміти обєктивно, виявляється прагнення переоцінювати свої сили і недоцінювати сили ворога, виявляються авантурницькі спроби вмить розвязати всі проблеми соціялістичного будівництва". (Те і дальше цитуємо за „Пролетарською Правдою" з 2. березня ц. р. — Ред.).

Вже з наведеного виходить, що комуністи при провадженні колективізації в життя пересолювали, переходили межі можливого, бо інакше сам Сталін не бравсяб лляти холодну воду на розпалені та запоморочені комуністичні голови. Але йдім далі за думками Сталіна.

Він твердить, що найбільшим ворогом успішного завершення колективістичного руху в сільському господарстві є саме нечувана самопевність комуністів в оконечній перемозі. „Ми — моваяв — все можемо", або „нам усе легко". Бо замість закріплювати з важким трудом добуте, комуністичні запаморочenці горлають: „навіщо — моваяв — закріплювати здобуті успіхи, коли ми й так зуміємо добігти миттю до цілковитої перемоги соціялізму". З такими настроями треба, на думку Сталіна, у партії дуже завзято боротися, треба їх з партії виганяти, бо „якщо вони набудуть у нас прав громадянства, то не можна сумніватись, що справа колгоспного руху буде чимало послаблена, а небезпека зриву цього руху може стати за реальність".

По такім загальнім вступі він переходить до обговорювання „фактів". Деякі з тих „фактів", правда, не відповідають дійсности, але це покищо лишім на боці. Отже Сталін подає своїм однодумцям як факт, що „успіхи" комуністичної „колгоспної політики" пояснюються тим, що „вона, ця політика спирається **на добровільність** (?!) колгоспного руху". Бож не можна творити колгоспів силою, неж будоб „нерозумно й реакційно". Так твердить Сталін і додає: „Не можна механічно пересаджувати зразки колгоспного будівництва в розвинутих районах до районів нерозвинутих. Це булоб нерозумно і реакційно. Така політика одним ударом розвінчалаб ідею колективізації... У колгоспному русі поперед усіх районів стоять у нас зернові райони. Чому? Тому, що в тих районах є в нас найбільше зміцнілих уже радгоспів (державних фільварків. — Ред.) та колгоспів, завдяки яким селяни мали змогу переконатися в силі та значінні нової техніки, в силі й значінні нової колективізації, що ці райони мають за собою двохрічну боротьбу з глитайством під час хлібозаготівельної кампанії (тут треба розуміти передовсім Україну. — Ред.), що не могло не полекшити справи колгоспного руху; тому що цим районам найпосиленішим способом постачали останніх років кращі кадри з промислових центрів. Чи можна сказати, що особливо сприятливі умовини є також і в інших районах, наприклад: у споживчих районах, як от у наших північних краях (!), або в районах все ще відсталих національностей, таких, скажімо, як Туркестан?"

Ось як міркує собі Сталін! Та цим міркуванням ще не кінець. До чого він далі договориться побачимо завтра.

На економічні теми.

Машина йде.

У Львові відбулося перед кількома днями нічим на око незамітне зібрання. Це радили шевські ремісники над своєю долею. Домагалися знижки всіляких даний, оплат та зреформування надміру урядових приписів, що давлять цю ремісничу бідноту. А мусіли це питання вже раз піднятн і вони, бо коло 140.000 осіб у Польщі, занятих у цьому фаху, тратять наслідком убожіння населення збут своїх виробів, а крамниці із взуттям, не могучи дістати краєвого товару на догідних кредитових умовах, беруть заграничний, при сплатах куди догідніший, а до того ліпший. В одному лише минулому році спровадили до Польщі готового взуття за 18 мілїонів золотих, тоді як сирівець іде звідси за границю.

На цьому можна би й закінчити звіт із цих зборів, у яких — додамо — брала участь більшість українців, колиб не один факт, який проняв усіх зібраних острахом. На устах було слово: Батя, чеський фабрикант обуви. Батя позакладає в більших містах Польщі свої шевські варстати і крамниці; привезе свої машини й фахових робітників, обнизить ціни та побє їх усіх, і без того ледви животіючих. Хтож це той Батя, що стільки страху нагнав шевському станові цілої Польщі?

Перший раз звернув я увагу на цю фірму, коли про неї заговорив при якійсь нагоді президент Масарик: „Раз — подає він — заговорив мені Батя, що його конкретним ідеалом є довести до того, аби продукувати денно сто тисяч пар взуття. Такого конкретного запевнення — додає Масарик — треба нам усім у всіх ділянках праці. Треба перейти від сентименталізму до сталії інтенсивної праці".

Я заінтересувався людиною з таким цікавим завданням життя і довідався, що цей звичайний собі і цілком небогатий ще до недавна шевський майстер є нині королем усіх шевців. Має найбільшу не то в Чехословаччині, але й в Европі фабрику взуття. Його магазини і крамниці є нині вже майже в кожному більшому місті Европи і поза Европою. Зайшов я раз до такого маґазину в Празі на Вацлавськім. Великанський маґазин з твердими і дешевими цінами, з найкращим добором і першою якістю товару. Обслуга просто ідеальна: скора, услужна, а така чемна і до того така весела й дотепна, що навіть зле настроєна людина виходить з крамниці вдоволена. Всілякі направки виконують там найтанше і майже миттю. А коли хочете вже таки дуже дешево купити обув, то й тоді не відмовить вам ця крамниця приємности, бо ось принесуть новісінькі черевики, вкажуть на якийсь дефект, якого годі самому доглянути і скажуть: Задля цієї хиби черевика порахуємо вам за цю пару стількито менше, ніж за таку саму нову, яка є без цього дефекту. Правдомовність і словність — це може перша прикмета цієї крамниці.

А сама фабрика в Злін? Виглядає, як місто. Наймодерніша, найраціональніше ведена. Техніка праці упрощена до найдальших меж, а при масовій продукції товар виходить так дешево, що ніхто не в силі конкурувати. І ось Батя йде зі своїми виробами вже в Польщу. Його готових виробів не впущено при помочі митних барієр. Та він їх перескакує. Приходить зі своїми машинами й робітниками сюди. І це вже нагнало всім шевцям у Польщі такого страху, що аж утікають під омофор влади, аби вона рятувала їх перед цією інвазією. Перед одною-одніською людиною тремтить сто сорок тисяч ремісників!

Чи є це направду небезпека? Чи можна її уникнути? Є це питання, які ставляє собі увесь ремісничий світ від тоді, коли появилася перша фабрична машина, а по війні куди більше. Докладна і швидка у праці, дешева масовістю виробів, без помилок, пильна і солідна у виконанні, вона захоплює щораз дальші ділянки праці людських рук аж до машинової поживи, музики, розривок. Машинова цивілізація кинула гасло масової продукції, масових зисків, вона змеханізовує мізки, душі, серця.

Видайність, продукція, зиск, страта — це нині найважніші життєві питання. Це підхопили голови, що їх нині називаємо королями господарського життя, як Форд, що продукує денно 7.000 самоходів, як нафтовий король Рокфелер, світовий банкир Морган, чи біржевий сфінкс Бекер і сотні інших. Це підхопили й европейські великани, як англійський корабельний магнат Еллерман, шведський сірниковий король Кройґер, італійський промисловець Піреллі, грецький фабрикант зброї Захарофф і останній між ними, ще недавно звичайний собі швець, а нині окраса чеського промислу Батя.

Хто є ці люди? Можна про них думати всіляко, але приглядаючись їх життєписові, мусимо уважати їх ґеніями, що вміли підхопити силу й вартість машини та віддати в її службу не тисячі, але міліони людей, вирвавши їм перед тим брутальною силою з рук їх ручні варстати. Бож годі назвати інакше, як ґенієм, бідного колись механіка, американця Дуранта, що двічи тратив і двічи віднискував по кілька сот міліонів долярів.

Кажуть, що це ґеніяльні капіталістичні бандити. Може й так. Але факти кажуть, що більшість їх приходила до здобутків позитивною тяжкою працею при ґеніяльному орґанізаторському і спекуляційному таланті для керми машиною. Це в поважному числі німці, опані із своєї солідности, сили волі, витревалости в праці, ощадности й сприту, але й знані з брутальности в поборюванні всього і всіх, що стоять їм на перешкоді. І виходячи з обєктивного погляду, мусимо признати, що ті невільники своїх жадоб є добродіями людства, бо послугуючись наймодернішою технікою машин, випроваджують людство з рівноваги байдужости, змушують його до зма-

гань, а масовістю продукції дібр доводять до того, що дібр людству не забракне.

Зробив це й Батя в Польщі. Встромив патик у муравлище шевських майстрів. Покищо той патик викликав у них прохання до влади боронити їх перед цим вілізливцем. Але вони не задумалися над таким питанням: чи найкраща навіть державна допомога вможе охоронити їх перед змашинізованою конкуренцією в цій ділянці? Модерна машинізація господарської продукції цьому перечить. Перечить не лише в шевстві, але й у кожній господарській ділянці, аж до хліборобства, городництва включно. Америка побиває весь світ саме змашинізовуванням продукції до найдальших можливостей. За нею йде Німеччина, напружуючи всі свої сили й нерви для якнайдешевших метод продукції і здобування ринків дешевістю виробів. Що правда, ця модерна німецька машина викинула в Німеччині на брук міліони ремісників, яких треба нині живити коштом держави. Але зате, пішовши на масовий експорт, ця машина не лише вирятувала увесь нарід від гроби чужого господарського, а тимсамим і політичного рабства, але ще й опановує наново чужі ринки.

І до нас іде машина. На жаль, не наша, а чужа. Вона втискається у всі ділянки нашого життя при допомозі Форда, Баті і сотні інших, навіть у ділянки, що служать для заспокоєння наших забаганок, приємностей (радіо за 80 зол.). А нас самих ця машина готова викинути на брук. І тому саме виринає питання, як забезпечитися перед чужою машиною і продукцією — своєю, а перед чужими ґеніями — своїми.

Чи ґеній творчости можуть виринути у нас і зпоміж нас у нинішніх обставинах? Аби відповісти собі на це питання, мусимо усвідомити собі одно, а саме, що великі люди виринають серед нації лише при збірних її зусиллях, в часах її організованих змагань. Це доказали чехи і саме тому виріс поміж ними на великана звичайний собі колись шевський майстер Батя.

М. Творидло.

В Індії кипить.

З приводу арештування товариша Ґандія, Паттелія, Ґанді видав відозву, в якій закликає індійців до страйку і бойкоту англійських урядів. На великім вічу в Агмедабаді після промови Ґандія, ухвалено резолюцію такого змісту: „Здобудемо для Індії волю, або всі підем у тюрму, як Патель". Пателія арештовано за промову проти Англії. В цілій Індії настрої дуже неспокійні. „Н. В. Журналь" подає з Льондону, що Індія нагадує вулькан, який може кожної хвилини вибухнути.

З політичного життя.

Засідання Центрального Комітету УНДО.

В суботу, 8. березня ц. р. відбулося вечером засідання Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання. На порядку нарад були такі справи: 1) Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації; 2) Вибори на Волині; 3) Біжучі справи.

Засідання відкрив голова партії д-р Дм. Левицький. Звіт з діяльности Укр. Парляментарної Репрезентації виголосив пос. Волод. Целевич. Він також обговорив наше політичне положення під теперішню хвилю. По рефераті відбулась обширна дискусія, яка закінчилась одноцушним принятням внеску д-ра Ст. Витвицького, що одобрює всю політичну діяльність і тактику Української Парляментарної Репрезентації та висловлює їй повне довіря.

Справу уневажнених виборів у луцькій окрузі до сойму і в цілому волинському воєвідстві до сенату реферував голова УНДО пос. д-р Дм. Левицький. По рефераті відбулась коротенька дискусія, вислідом якої було одноцушне принят тя постанови про активну участь партії у виборах до сойму в 57. луцькій виборчій окрузі та до сенату в волинському воєвідстві під національними гаслами обєднання і під прапором боротьби за виборчі успіхи листи ч. 18. Рівночасно рішено робити заходи в тому напрямі, щоби не допускати до боротьби між українськими національними листами.

З черги обговорено богато технічних справ, звязаних з виборами і передвиборчою акцією.

Накінець принято цілий ряд резолюцій щодо першого реферату посла В. Целевича, а саме: 1) про політичне положення в Польщі; 2) в справі нової кольонізації; 3) в справі православної церкви у Польщі; 4) в справі колективізації на Радянській Україні і в справі переслідування релігії на Україні та в цілому Рад. Союзі.

Новий атентат комітаджів.

З Білгороду подають, що комітаджі розпочали нову акцію, яка має на меті унеможливити югословянсько-болгарське зближення. В місточку Кріва Паланка комітаджі кинули знову бомбу в будинку одної каварні. Один поліцай був ранений, а другого вбито вистрілом з револьвера. Також в місточку Кочани біля болгарського кордону, комітаджі виконали бомбовий замах, після чого повтікали до Болгарії.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Кардинал Мері дель Валь.

(Від нашого кореспондента.)

...Було це на конкляве 1903 р. після смерти папи Льва XIII. Молодий прелат, що мав лише 38 років, був визначений виконувати обовязки секретаря при конкляве, і коли на тому конкляве нарешті обрано на папу кардинала Сарта, що приняв імя папи Пія X., передав йому, відповідно до ритуалу, білу папську шапочку. Всі чекали, що новий папа, здіймаючи з себе червону кардинальську шапочку, покладе її на голову молодого секретаря, як то звичайно бувало. Але, на загальне здивування, традиції на цей раз не дотримано. І монсиньор Мері дель Валь, перед котрим слалася блискуча карієра, нараз побачив свої найбільш оправдані і, здавалося, найближчі до здійснення мрії, розбитими.

Правда, він був ніби за молодий для кардинальської пурпури. Алеж, з другого боку, мало хто і зі старших прелатів міг би похвалитися такими заслугами перед Ватиканом, як Мері дель Валь. Досконале знання всіх важливіших мов, вміння поводитися з людьми, походження з дипльоматичної родини і знання дипльоматичної етикети (батько будучого кардинала був секретарем еспанського посольства в Льондоні), — все те примушувало Ватиканську Курію доручати йому найделікатніші місії, з яких він кожного разу виходив дуже зручно. Так, ми бачимо Мері дель Валя вперше в Льондоні на ювилею королеви Вікторії, а потім в місіях до Берліна і до Відня. В 1899 виїздить він, як надзвичайний папський леґат до Канади, де розвязує надзвичайно трудне церковне питання на загальне задоволення. Цей останній успіх приносить йому призначення на місце президента Академії шляхотних духовників. На слідуючий рік Мері дель Валь висвячується на архиепископа Нікейського, а через два роки, в 1902, виїздить знову до Льондону, де встановлює з новим англійським королем Едуардом VII. ритуал його візити до Ватикану...

Толі-ж вийшла його книга в англійській мові „Права Папи", де молодий прелат, своїм рідким полемічним талантом і глибокою ерудицією, викликав загальне признання.. .

І от нараз, широко відкриті двері зачинилися. Трудно уявити собі тепер переживання тодішнього секретаря конкляве, — в католицьких духовних сферах взагалі, а в дипльоматичних зокрема, найбільшою заслугою є — стримувати вислів своїх особистих почувань і найбільше розчарування прикривати найбільш щасливою посмішкою. І кардинальська пурпура не казала на себе довго ждати. Новий папа, що походив з дуже простої родини і дуже мало розумівся на

ГАВРИЇЛ КОСТЕЛЬНИК.

Через давню Угорщину.

І. У вагоні, що переїзджає границю.

Довелось мені поїхати до Бачки, мойого рідного краю. Бачка це давніший комітат полудневої Угорщини між Дунаєм і Тисою. Тепер вона належить до Югославії й творить „дунайську бановину".

Лавочне, гранична стація. Границю переїзджає тільки один особовий ваґон — більше не треба. Пашпорти, митні ревізії це неначе тюремна брама, яка відчиняється тільки після довгих процесів. Малий рух. Дві границі, мадярсько-чеську й чесько-польську, переїздив я сам-самісінький у цілому ваґоні, значить: у цілому поїзді, коли вертав назад. І думав я собі на адресу машини: тягни задурно, коли такі „порядки"!..

А коли я їхав туди, то в Лавочнім у чеському ваґоні було нас шестеро чи семеро. Представляю вам характеристичні типи, які нині переїзджають границю. Впадає в очі наша українська родина, муж, жінка і синок, що вже по ваґоні ходить. З мішками повними всякого „добра" — убожества. Це переселенці, що на завсіди покидають свій рідний край. Їдуть до Босні. Раджу їм, як мають їхати, де пересідати. Портієр на двірці в Лавочному сказав мені, що в 1929 р. около 200 наших українських родин переїхало через Лавочне — до Босні. Щаслива вам дорога, безталанні діти безталанного народу! Мачухою для вас рідна земля! Щоб чужа краще вас приняла!

Он там у куті чорний, дрібний мадяр, — з трьома бляшаними ведрами, що одно в одному, а в верхньому порожні мішки. Знаю його й він мене, бо ми вже кілька разів передтим стрічались на цьому шляху. Це „коновод". Супроводить — що тижня — партію коней, що їх Польща закуповує в Мадярорсаґові. Знає Львів, Люблин, Варшаву й інші міста. Тішиться, що знов стрінувся зо мною.

Передомною стоять два панки, один сивий, другий молоденький, розмовляють по чеськи. Сіли напроти мене. За кілька хвилин (зайва річ описувати, як це сталось) усі ми розмовляли по українськи.

І ті два панки і якийсь жид (жид мусить бути!) і навіть той мадяр, „коновод" (він був у полоні десь під Астраханом, де навчився по російськи, а дещо вміє й по польськи).

Ті два панки втікали з більшовицького царства, що ніби має здійснити „небесне царство" на землі. Старший панок чех, своєвільно утікав — щасливий, як оповідав, що вирвався з життям. „Нехай їх чорти возьмуть!" — так він дякував спасителям-більшовикам за „хліб і сіль". На правобережній Україні мав він більшу крамницю і камяницю. „Знаціоналізували" його камяницю. Впакували жидову до неї.

Одного разу — оповідав він, — коли вернув з хрестин, підхмелений, буком вигнав всіх жидів зі „свого" городу. За це сидів у тюрмі. Якби не знайомство, то був би пропав. Показував мені почтові рецепіси, що йому діти посилали з Праги (дітей мав у Празі): цукор, масло, какао, смалець — для прожитку. „Файний" то рай — думаю собі: такий, який ми мали в 1917—1918 рр. Вічний голод і „стан облоги"... Диво, що більшовицькі піддані ще не збожеволіли... Через стільки літ!

Другий панок, той молодий, вертав „поневолі". Чотири роки був він учителем в одній німецькій кольонії в Туркестані, випросив собі відпустку до Кошиць, де його родина, вертав з відпустки, а більшовики посадили його в Волочиськах до тюрми, передержали 15 днів, відобрали від нього всі гроші й речі, тай викинули до Польщі... Ну, й служи їм! А він власне хвалив собі — не так більшовиків, як своє життя під ними. Добре йому було на посаді учителя в тому далекому краю. Комунізм там не виходив таким страшним, як в Европі. Тамошні народи, кірґізи й узбеки, це скотарі, й тяжко було „націоналізувати" їхнє майно. Навіть якогось учителя викинули з посади тому, що в школі пропаґував атеїзм.

Панок про якого кажу, був милим і інтеліґентним молодцем, знав кілька мов. Його батько був поляк, мати німка, а він сам вихований між мадярами й словаками в Кошицях. Правдивий космополіт.. Німці в Туркестані прозвали його своїм „адвокатом".

Бачите — сказав я до нього — на мою думку тут те „основаніє", на яке більшовики покликалися, коли вас засадили до тюрми й викинули до Польщі. Всі диктатори заздрі за свою владу, і не терплять побіч себе впливових людей. А коли це диктаторська партія, то заздрість росте аж до божевілля.

Разом їхали ми довго (аж до мадярської границі) й всяке оповідали.

Панок-чех розказував, що на Україні не святкували Різдва Христового, бо більшовики перед святами замкнули всіх священиків, а випустили їх по святах. Це певне була льокальна більшовицька тактика, але характеристична.

А мадяр-коновод добре згадував свій полон у Росії. Й нині радо вернувся би туди, якщо були би ці самі соціяльні відносини. Цікаво було для мене, що він розказував про мстивість верхоблюдів. В Росії він працював верхоблюдами, пізнав їх норови. Коли верхоблюд загнівається на людину, то й другого й третього дня ще памятає тай хоче помститись. У такому випадку найкращий викрут для людини скинути з себе якусь одежину.

— За мною — оповідав мадяр, — коли я їхав верхом на кони, гнав раз верхоблюд-самець. За хвилину дігнав мене, й була би біда, якби я не знав, як собі порадити. Скинув я йому сурдут з себе, верхоблюд зупинився, ногами дер мій сурдут, качався по ньому — ниточки цілої не лишив.

Подумав я собі: щож верхоблюд, як не вівця — велика, горбата вівця? Але що великий і упертий, тому треба з ним „числитися". Алюзія щодо народів сама насувається. Але скільки разів в історії наш нарід, наче той верхоблюд, вдоволявся сурдутом, що йому скинув з себе віддвічний противник, а підчас того противник спасався?!

До Будапешту нині треба пересідати аж чотири рази (Лавочне, Батово, Словенсько Нове Место, Шаторалляуйгель). Від мая ц. р., як запевняли мене чеські залізничники, між Будапештом і Львовом має курсувати поспішний поїзд, котрий їхатиме через 12 годин.

справжніх дипльоматичних традиціях, потрібував людини, що в дипльоматичному світі була би цілком своєю. І таким чином, цього-ж таки року, обовязки державного секретаря Ватикану, — або інакше кажучи його премієр-міністра, — перейшли на кардинала Мері дель Валь.

Кардинал Мері дель Валь залишався державним секретарем до самої смерти папи Пія Х. і зумів вписати своє імя в історію Ватикану золотими літерами; так йому належить реформа великих і малих семинарій, створення Біблійної Комісії, Літургічної Комісії, Комісії священної музики, відновлення катехитичного навчання, дуже важлива реформа конгреґацій, трибуналів і канцелярії Римської Курії...

Зі смертю папи Пія Х., діяльність кардинала Мері дель Валь теж мусіла приняти інакший напрямок. Новий папа Бенедикт XV. притримувався цілком відмінних поглядів, і державний секретар природно мусів відповідати інакшим директивам. Кардинал Мері дель Валь, як і його славний попередник кардинал Рамполля, віддалився від життя двора і Курії, і почав вести спокійне, непомітне життя, займаючись кодифікацією Церковного Права та наглядаючи, як архиєрей Ватиканської Базиліки, за її пильним урядженням.

Проте загальна опінія визначала молодому і енергійному, повному сил і здібностей, кардиналові ще нові широкі можливости та несподіваний припадок апендицииту поклав кінець усім надіям і можливостям.

Італійська преса присвячує цілі шпальти покійному кардиналови, з огляду особливо на ту ролю щирого прихильника зближення Ватикану з Італією, що кардинал Мері дель Валь постійно відогравав. Особливо пригадують його виступ в 1926 р. на святах францисканського ювилею, коли кардинал, як папський леґат до Асізі, дякуючи за врочисте приняття і за надання йому звання почесного асизького громадянина, переслав благословення св. Франциска на цілу Італію, — „ту землю святих і героїв". „Я хотів би, щоби ця моя подяка дійшла до Того, хто, з рвною охороною Божою, тримає у руках своїх уряд Італії, і хто веде, зі світлою мудрістю, італійську націю до відродження".

Промова ця викликала свого часу силу коментарів і в ній не дурно вбачали зорю нових італьо-ватиканських відносин.

Згідно з волею покійного кардинала, його похоронили в крипті базиліки св. Петра, недалеко від місця спочинку папи Пія Х. Похорони були дуже святочні, і трумну супроводили, окрім чисельного духовенства папського двору і Курії, також спеціяльний на те уповноважений посол еспанського короля (Мері дель Валь був еспанець з роду) і делеґація з міста Асізі, що поклала на трумну привезені з собою оливкові галузки...

На день перед смертю кардинала Мері дель Валь помер кардинал Перозі. У Римі істнує давнє вірування, записане в відомій книзі римського етнографа Джіджі Дзанаццо" „Римські народні звичаї і вірування", що коли вмирає якийсь кардинал, то в дуже скорому часі має вмерти ще двох, бо „кардинали мусять, мовляв, являтися на тім світі завсіди по трьох".

Тому, коли, після Перозі, помер зараз-же і Мері дель Валь, — до того цілком бадьорий і здоровий, — забобонні римляни почали негайно шукати за третім... і знайшли його в особі кардинала Біслети. Хроніст найбільш поширеного тут часопису „Мессаджеро" негайно побіг до його хати, але знайшов його в цілком доброму стані. Кардинал пояснив, що два дні тому він дійсно трохи недужав, але все-ж таки на той світ ще не збирається. І просив сповістити про те стурбованим римлянам.

Що і негайно зроблено.

Евг. Онацький.

Перед новими виборами в Австрії?

Віденська преса заговорила про можливість розпущення австрійського парляменту і вибори. Д-р Зайпель виголосив на днях на зборах християнських соціялістів промову, в якій доказував, що хоч ситуація вимагає розпущення парляменту, то всеж конфлікт між урядом і парляментом дасться зліквідувати бодай на час, доки парлямент не скінчить ухвалювання нових законів. Більшість партій є проти розпущення парляменту, а нових виборів домагаються тільки соціялдемократи і комуністи, які зривають обструкціями всякі наради. Партія християнських соціялістів буде й надалі піддержувати уряд.

Кріваві комуністичні авантюри в Берліні.

Дня 7. березня після комуністичних демонстрацій, комуністи стріляли до поліції. Двох поліціянтів було ранених. Багато осіб арештовано. Поліції з трудом вдалось приверную в місті спокій.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

На прощання товариша.

(Памяти Ф. Федорцева.)

В сумну сьогодні вдарю струну;
На сміх і гумор не пора:
Я бачив чорну, чорну труну,
В ній був товариш від пера.

* * *

Щось сумовите і зловіше
Махнуло поміж нас крилом;
Лишилося порожне місце
Між нами за одним столом.

Допитий горя Твого келих,
Вже в нас не сядеш край вікон
Не скажеш більше: „Друже Чмелик,
Слабий твій нині фейлетон!"

Не був Ти янгол, а людина,
І хиби мав як кожний з нас,
На світі золото і глина
В одно мішається нераз.

Тому, що Ти слабкий був тілом,
Хотів, щоб дух був наче сталь;
Ти розпрощавсь на віки з „Ділом" —
Нам жаль Тебе, так дуже жаль!

Чмелик.

До ревіндикації українських православних церков.

III.

Яке становище займе польський державний суд у справі волинських православних церков — не знаємо. Чи вийде з погляду нового конкордату, між Польщею і Римом, на основі якого право власности всіх католицьких дібр (чи також і тих, що первісно були православними, а відтак через якийсь час унійтськими?) належить до католицьких епископів, чи стане на канонах грецької церкви, що храми і їх майно, засновані давно громадами для їх релігійних потреб, є власністю тих громад.

Достойне і гідне становище заняв тут найбільше компетентний муж, наш Впреосв. митрополит; охоплюючи християнською любовю всіх своїх родимців, як зединених з нами, так і незединених, висказав у цій справі свої гідні слова і не прилучився до противної акції. Я додав би, що інше рішення в цій справі якихнебудь чинників могло би повести за собою дуже поважні на-

---

СТЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ. 6)

Життя без неї.

(Докінчення.)

Проте театр під цю хвилину був, здається, єдиноким місцем на світі, де стурбована людська свідомість находила деяку оману незмінности неймовірних подій світа. Тут життя людське, по сподіванням усіх нас, мало виповнитися за мент чимсь заздалегідь людьми передбаченим і впорядкованим і разом з тим зберігти нам ілюзію влади над світом і природою. Момент перед піднесенням завіси, коли всі чекали звичайних трьох ударів молотка, давав справді усім певну злуку недавно минулих часів. Тоді ворушилися льорнетки і шепотіли бачальні фрази тисячні уста.

Перша дія здається також вдоволила всіх. Старенький Фавст мав дужий і певний голос, а його сумніви і надії, розмови з послом позаземського світа були всім цього вечора зрозумілі і рідні. Вони навіть стратили запах містерії і чуда і стали буденні, майже патетично-трагічні, ніби ми всі, старі і молоді, почули нараз у грудях серце і забаганки Фавста.

Але вже у другій дії саля змінила свій вигляд. Місто без жінок, що ми побачили на сцені, пригадало відразу всім брутальну дійсність. Коли у першій дії голосні прояви вдоволення і емоції були навіть частіші як звичайно, то тепер уся саля затихла, нараз замовкла, щось вороже стало поміж нею і сценою. Ніхто не плескав знаменитому Мефістофелю, ніхто не вийшов покурити підчас антракту, ніхто не всміхнувся своному сусідові. Скрізь панувала одна ворожа мовчанка, нетерпелива, дражлива й одчайна.

Третя дія дала притоку до вибуху. Вже поява Зібля, що природа дала йому голос твердий і рішучий, викликала богацько злобних слів і завважань. „Це не Японія", — сичав біля мене Конто, а такий зрівноважений звичайно Андрі де Реніє вибивав своєю срібною палицею голосно такт музиці.

Поява Маргарети була знаком до загального повстання. Посипалися на сцену палиці, льорнетки, пуделка, цилінари і крісла, а бідна Гретхен завдячувала тільки своїй мужеській енергії і довготі ніг своє дальше життя на цьому світі. А з висот галерії сипалися булки, яблука, американські орішки і банани, а в загальному замішанні попало і неодному відвідувачеві партеру у ніс, очі й поза пазуху.

З трудом проклавши собі шлях на вулицю я відітхнув. Було так свіжо і чудово серед опустілих париських вулиць у товаристві одного тільки ясного і зимного місяця, що я рішився повернути пішки до дому. На розі бульвару Батіньоль і площі Кліші я задержався знову. Мене вразило щось несамовитого у цьому мовчанні Монмартру.

Звичайно в цій порі роїлося тут від людей. Утомлені і бадьорі, несміливі і нахабні, всі находили серед натовпу цієї площі нагоду виявити свої наявні амбіції і таємні здібности. Кохання розцінювалося тут нахабством, почування брутальністю, красота призирством. Тут зустрічалися два ворожі світи, світ жінки і світ мущини; ніби сторожкі ґешефтярі вони зустрічалися холодні, розмірковані і чужі, серед реготу, шампанського і голосних як удари батога цілунків.

Плила ще руслом бульварів струя людей без звання і цілі, що їм констеляція звізд серед неба або усміх дівчини ворожили про майбутнє. І ворушилася ще тьма-тьменна цікавих всіх імен, звань і вдач людських. Їх безперестанку облягали дівчата вулиці обіцюючи віддати себе за вечеру і кілька франків. І було щось геройського у цьому залицянні дівчат до мущини Флірт це є те найвідразніше до чого дівчина з вулиці не понижується ніколи без глибокої, призирливої огиди.

Але сьогодні мовчало все. Нудьгували дерева серед опустілої площі, а на терасі **Café de l'Univers** сиділо кількох панків і преспокійно читало газети як у архибуржуйських дільницях, або далеких передмістях заходу і півдня. Монмартр перемінився нараз у дошками від світа забиту провінцію, що тхла табакою, скупарством і старими капцями.

Я вже хотів лицем обернутися до бульвару Батіньоль, щоби зайти до дому, коли небільше 10 кроків від мене завважав щось, що дошщадно змінило мій замір.

Це „щось" зближалося до мене поволі й обережно, минуло ліхтарню і задержалося у віддаленні може трьох-чотирьох кроків від мене. Воно мало на собі жіночий одяг, довгу до кісток спідницю, блюзку, що запинала круглі груди.

Жінка?? промайнуло мені через голову. Але жінок чей-же не було більше на світі. Може один з кабаретних акторів перебраний за жінку, збожеволів нараз і вибіг у цьому одязі на бульвари?

Тінь закрила обличча цієї постаті. „Треба переконатися" вирину знечевя сміливий замір і я поволі і крадьки почав наближатися до дивної зяви.

„Щоби тільки не сполошити її", — думав я собі по дорозі. „Підійду з боку і нечайно обведу її стан рукою ніби міцним степовим лясо. Не встигне навіть крикнути. Зрештою чим є крик жінки серед площі Кліші?"

Простір між мною і дивним явищем малів помітно і я завважав, як моя майбутня жертва тремтіла вся мов осиковий листочок. „Це добрий знак", подумав я собі ще і простягнув руки...

Стук, крик і щось тяжке, що мягко спочило в моїх обіймах були жорстокою мені заплатою за цікавість.

Ви певне догадалися до решти? У моїх обіймах спочивала омліла моя **„concierge"** (сторожиха), мадам Дюран у власній особі, а на землі довкола моїх ніг лежали черепки розбитої склянки і широко розіллялась жовта калабаня кави. Крізь вікно протікав у хату сірий париський день лінивим струмком безвиглядної одноманітности. Під кріслом біля ліжка валялася газета. Я здалека розпізнав перші слова статті: „Світ без жінок..." і відразу зрозумів усе.

Мадам Дюран довго лежала омліла на ліжку у моїй кімнаті. Ледве вдалося привернути її до життя, такі поважні були наслідки переляку. Снідання я таки і не пив цього дня, а коли проходжу тепер попри віконце сторожихи, насуваю глибоко капелюх на очі. А найгірше, вона думає, що я це все задля неї, а мені незручно товкмачити. Зрештою не повірилаб навіть. Жінки такі наївні. Далебі, без жінок не добре на світі. Але — ніде правди діти! — і з ними лихо.

Париж, березень.

слідки як у житті церковнім так і політичнім. З огляду на вагу тієї справи як і її наслідки хочу над нею троха довше спинитися.

Передовсім щодо церковних взаємин між нашими православними братами і греко-католиками. Вже наш Впреосв. митрополит підніс, що є ріжні православя, і що український нарід, називаючи себе віддавна у літургічних книгах православним, має свого роду православя. Наш нарід, принявши християнську віру з грецького Сходу, визнавав від давніх віків свою релігійну єдність зі західним християнством. Свідоцтвом того були його звязки, родинні, суспільні і політичні, зі західними народами. Колиж заходила потреба, виявлялася ця єдність і прилюдними актами (як, унія галицького князя Данила). Ріжниці на полі церковнім не було давно; а внесли її польські сусіди, коли наступаючи від 14. віку на наші землі, признали задля своїх політичних цілей вищість своєї польсько-латинської церкви над нашою і почали нашу віру та її ісповідників понижати і гнобити. Але не зважаючи на те, наш нарід не ставився ще неприхильно до всієї католицької церкви. Коли під кінець 16. віку піднято справу унії, пішов мирно за нею. Правда, що найшлися і сильні противники; але це була реакція на ті кривди і пониження, яких наша церква дуже зазнавала. Ця миролюбова риса нашого населення лишилася і досі мимо всяких невагодин. Найкращим доказом цього є факти, які заступували перед нашими очима в останній війні, а саме: що многі волинські і холмські громади бажали злучитись з галицькою гр.-кат. церквою, а тільки сусідні католики до того не допустили, — що і на Великій Україні православний нарід приймав радо наших галицьких священиків, а православні київські українці витали оваційно нашого митрополита і збудували там навіть гр.-кат. церкву, що сумежні з Галичиною громади Волині й Холмщини зверталась у війні до наших галицьких священиків у своїх релігійних потребах;; що українські жовніри прийшовши з російським військом у Галичину, заходили громадно до наших церков, співали Службу Божу, читали апостола і почувалися в наших домах божих одною душею з нами. А в останніх часах бачили ми, що коли на волинські і холмські православні церкви ішли лукаві напасти, їхали туди наші гр.-кат. посли і боронили споконвічне добро своїх братів. Ось яке православя в українськім народі! Мабуть таке, якого бажав собі Христос, кажучи: „По сім пізнають всі, що ви є моїми учениками, коли будете мати любов між собою". Дивлячись на дружнє відношення між одними і другими, я пересвідчений, що колиб український нарід добився своєї незалежної волі, а його церква добула свої повні права без вмішування чужих шкідників і засяла в належній повазі перед народом, тоді ми скоро зійшлись би з нашими православними братами в одній церкві Христовій.

Але перейду до теперішнього процесу за православні церкви. Як було сказано, забрано вже коло 600 православних церков і всі їх землі, а справу 700 церков передано до суду. І колиб нашим противникам повелося в процесі, тоді осталоб півтора міліона наших братів без віяких домів Божих, в котрих через тільки віків молилися до Бога і заспокоювали свою душевну спрагу. Вже давний польський історик Морачевський, дивлячись на подібні кривди нашої церкви і народу, перестерігав своїх земляків словами: „Nikczemnych tylko ludzi nie obchodzi poniżenie ich religji i narodowości". Природно, що й теперішня подія мусить викликати в народі найбільше огірчення проти тих, що завдають йому таку тяжку кривду, — а саме проти польсько-латинської єрархії, а дальше проти всеї католицької церкви, якої мнимими речниками ті єрархи виступають. Як священик, жалію особливо над тим, що за вчинки малої горстки мала би відповідати тут вся католицька церква. Однак це надуживання цілої церкви для цілей партикулярних велсся на наших землях вже від давна і продовжується досі, та нанесло церкві великі шкоди. Гірких наслідків того зазнали ми і тепер. Бо коли Римський Престол та інші християнські церкви підняли голос проти переслідування християнської віри в СРСР, відповіли ті зараз: „а що діється в католицькій державі з православними церквами!" І на це приходиться зі стидом мовчати.

Але забирання православних церков має ще й політичне значіння: бож відомо, що ослаблення церкви спричинює також ослаблення всього українського народу. Це розуміє український нарід і тому ця справа викликує озлоблення на всіх його просторах. Деякі державні мужі, здається маловажать це почування народу, бо нераз чуємо з високих урядових місць заяви: що маси українського народу заховуються спокійно і цим доказують, що вони вдоволені зі свого теперішнього положення. А щодо Великої України, то думають, що вона прикоблена тепер большовиками і не треба на неї оглядатись. Але чи це не самообман? Чи це не політика тільки на нинішній день, без огляду на те, що буде завтра? Наш нарід на око спокійний, бо й годі йому чти голіруч на відбрання загарбаних йому церков, або постоювати ділом за належні йому права. Але що кипить в душах тих мас, котрі свідомі того, які права їм на їхній землі належаться і які кривди вони в дійсности переносять. Такі почування годі маловажити. Бож в історії бачили ми вже нераз, що більші фізичні сили уступали, а живий дух народу удержувався.

А щодо Великої України, то відносини витворилися там дуже прикрі як на полі суспільнім так і релігійнім. Та цей стан не може довго удержатися. І вроджену природу народу годі новим суспільним порядком зломити, — тай з Богом і з релігією народу ще ніхто не виграв справи. Такі випадки вже нераз бували в історії та скоро упадали. Великий український нарід стрясе ті неприродні пута і зажие знова своїм питомим, громадянським і релігійним життям.

З огляду на це можу і тут жаліти, що наші сусіди, запаморочені нечайним положенням, заняли супроти українського народу своє давнє становище. А жалію тому, що не бажав би, щоби опісля приходило між обома народами до давних порахунків. Знаючи історію їх, розумію, до якої катастрофи довела давна боротьба один і другий нарід. Я побоювався би, щоби давна історія не повторилася, — а це не виключене, бо осталися давні сусіди з давними хибами, може більшими, як колись. Та невже не прийде до опамятання і чи не зродиться політичний розум? Та дарма, наш нарід піде своєю природною дорогою і не буде відповідати перед історією за вчинки інших. А що другі посіють, те й пожнуть.

Вкінці примічу ще одно. В часописній дискусії впали слова, що Рим занимає в волинській справі *вижидаюче становище*. Та про цю вижидаючу тактику в справах нашої церкви і народа хотів би я колись, в загальнім інтересі церкви, ще окремо поговорити.

Проф. о. Олександер Стефанович.

З життя наших установ.

Загальні Збори Українського Гігієнічного Т-ва у Львові.

Дня 9. III. ц. р. відбулися Загальні Збори Українського Гігієнічного Товариства у Львові До виділу увійшли: д-р М. Паньчишин — голова; члени виділу: дир. І. Герасимович, д-р О. Подолинський, д-р О. Прийма, д-р М. Стахурський, д-р С. Парфанович, п. Куницька Ірина, І. Борим, М. Попович. До Контрольної Комісії: о. прелат Пясецький, д-р Т. Бурачинський, д-р М. Музика, д-р О. Козакевич, В. Сай. До Мирового Суду: сен. В. Децикевич, радн. Сосновський, д-р І. Куровець.

Українське Гігієнічне Т-во веде боротьбу з пошесними недугами й удержує **Протитуберкульозний Диспансер** (порадню) для грудно-хорих у Львові при вул. Петра Скарги ч. 4. (Народня Лічниця), в якому уділюється порад щоденно від год. 12—2 попол.

Вписуйтеся в члени Українського Гігієнічного Т-ва, купуйте його видавництва! Адреса Товариства: Львів, вул. Клушинська 3.

Загальні Збори Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові.

Останні зряду восьмі Загальні Збори УКТОДІ у Львові відбулися 8. березня ц. р. Поважна скількість присутних членів Т-ва, як також деякі дані зі звідомлення позволяють ствердити, що заінтересування долею інвалідів Української Армії серед нашого громадянства з року на рік зростає і то не тільки завдяки живій пропаганді Т-ва, але також завдяки симпатії українського загалу до інвалідів. Із розданого на салі рахункового звідомлення бачимо, що УКТОДІ теж і матеріяльно поважна у Галичині інституція, котрої грошевий оборот за останній адмін. рік перевищив суму одного міліона золотих. — Доходи Т-ва творили жертви громадянства у висоті 156.000 зол (з чого від американської й канадійської еміграції 8.300 дол), дохід робітень 5.125 зол., членські вкладки 5.850 зол., відсотки від льокацій і фонду будови „Дому Українського Інваліда" 11.400 зол. На зборах почули присутні про завзято ведену українською еміграцією в Америці й Канаді збірку на будову „Дому Українського Інваліда" у Львові. Завдяки Обєднанню Українських Організацій у Филядельфії (секр. д-р Л. Мишуга), Українській Стрілецькій Громаді та її відділам і Українському Робітн. Союзови УКТОДІ розпоряджає тепер сумою 25.5000 долярів і поробило вже заходи для зреалізування будови.

Витрати Т-ва йшли на ренти та підмоги інвалідам у краю, з яких користало в 1929 р. 521 інвалідів (109.000 зол.), на удержання Дому Українських Інвалідів у Львові (18.000 зол.), удержання захисту грудно-хорих у Виниках (5.500 зол.), протези (6.400 зол.), лікування (2.300 зол.), адміністрацію (17.300 зол.) та інші дрібніші видатки, звязані з діяльністю Т-ва.

На те, щоби держава перейняла на свій етат інвалідів УГА нема виглядів. УКТОДІ досі має всього тільки 11 філій, з яких найдіяльніші в Сокалі, Тернополі й Перемишлі.

Головою Т-ва вибрано поновно посла Д. Паліїва. До Головної Ради ввійшли як нові члени пп.: інж. А. Мельник і Ст. Волошиновський. З давніших остали пп.: М. Брилинський, М. Галібей, д-р Б. Гнатевич, О. Радловський, Ю. Шепарович, інв. В. Воробець, д-р І. Гижа, М. Мельничук, П. Паліїчук, Ю. Галяревич. Від інвалідів УГА вибрано до Головної Ради: д-ра П. Держача, В. Сенчишина, Гр. Наконечного. До Ревізійної Комісії ввійшли: М. Гебус, І. Фостаковський та Ос. Голинський.

На Заг. Зборах стверджено, що ренти інвалідів УГА від УКТОДІ є дуже низькі у порівнанні з рентами, які платить держава. Очевидно, що Т-во виплачувало їх у межах своїх приходів, тому допомога Інвалідам залежить від жертвенности громадянства. Щоби вона була зорганізована, щоби УКТОДІ могло зложити річний бюджет, повинні всі українські інституції й товариства, всі громадяни українці вступити в члени Т-ва, щоби своєю вкладкою забезпечити УКТОДІ доходи, бо інші джерела доходу непевні.

За розбудову Нац. Музею.

Показ проектів розбудови.

В неділю 9. ц. м. влаштовано в салях Національного Музею у Львові показ проектів розбудови Музею, що їх зладили в ріжних часах інженіри-архітекти: Грицай, С. Тимошенко, пок. Пещанський і Лев Левинський. Цей показ-виставку уладило Українське Технічне Т-во у Львові, щоб познайомити і своїх членів і ширший український загал з наміченою розбудовою Музею і з дотичними плянами.

Отворив виставку інж. Рижевський, що привитав численно зібрану авдиторію і попрохав директора Нац. Музею д-ра Іляріона Свєнціцького пояснити всі проекти. Референт присвятив у першу чергу щиру згадку пок. проф. Іванові Левинському, що поклав для розвитку Нац. Музею великі заслуги, інтересуючись ним живо ще від 1905 р. Опісля проф. Свенціцький перейшов коротко історію і зріст Музею від перших його початків, коли він був чисто церковним і містився в б. возівні св. Юра (в 5 кімнатах), аж по нинішній день, коли його збірки розрослися так, що більшість їх лежить по магазинах, бо в Музею нема місця на їх розложення

З черги референт представив подрібно всі 4 проекти (Грицая, Тимошенка, Пещанського і Левинського), подаючи їх аналізу і можливости розбудови, які вони дають нашому музеєві. Всі ті проекти мають богато добрих сторін, але одночасно всі вони вимагають для своєї реалізації великих коштів, які зібрати нині нашому громадянству булоб просто не під силу. Тому Кураторія Музею рішила покищо вибудувати тільки окремий павільон, щоб хоч частину з тих цінних збірок, які тепер лежать по магазинах, виставити прилюдно.

Проєкт такого павільону виготовив інж. Пежанський. Павільон цей займав би два крила музейної площі від сторони циталелі і містив би 7 великих саль, з яких одна, одноповерхова, примістилаб у всій повноті величній іконостас з Богородчан. У нових салях (вел. по 8 метрів) булиб приміщені памятки старого мистецтва, окрема велика саля (13 метрів) обнялаб народне мистецтво, а друга — твори новітнього мистецтва. Будова отсього павільону коштувалаб приблизно чверть міліона п. зол., при чому дещо пізніше можна булоб збудувати такий самий павільон з лівої сторони, а потім ще два павільони від вулиці і злучити їх разом з теперішнім будинком (після деякої його перерібки) в одну цілість.

Проєкт будови павільону від циталелі є наскрізь реальний. Вже в найближчому часі Кураторія Музею приступить до тої будови, оскільки громадянство поспішить негайно зі своїми жертвами на розбудову Музею. Тільки від українського громадянства і його жертвенности залежатиме час і розмір розбудови нашого Національного Музею у Львові.

В дискусії над рефератом проф. Свенціцького промовляв тільки інж. Корнеляя, після чого дир. Свенціцький давав ще додаткові пояснення. Сходини закінчив інж. Рижевський, що подякував усім присутнім за участь

На парляментарній арені.

Поголоска про зачинення сесії.

(ік) Сьогодні появилася сензаційна поголоска про зачинення сесії вже в четвер або пятницю цього тижня, а саме тому, що не передбачуються великі зміни в бюджеті, зроблені сенатом і сенат приняв би в четвер бюджет у незміненій формі і в той спосіб бюджет не потребував би вертати до сойму. Негайно після того доручено би маршалам сойму і сенату декрет президента про зачинення сесії. Таке раптове зачинення сесії стояло би у звязку зі зголошеними внесками недовіря мін. Присторові і Чернівському. Передчасне зачинення сесії було би вигідне не лише урядові, але також соймовій опозиції, головно ППС., яка була змушена проти своєї волі зголосити внесок недовіря мін. Присторові, а котрі однак хотіла би затримати при владі прем. Бартеля. Головно на зачинення сесії настоює ББ. у звязку зі самоурядними законами та зі справою виборчих зловживань, яка входить а денний порядок сойму.

Заява українських сенаторів проти кольонізаційних законів.

(ік) При розпочатті дебати над бюджетом мін-ства земельних реформ в сенаті, **сен. Троян** проголосив слідуючу заяву в імени всіх українських сенаторів. „Високий Сенате! До маршала сойму вплинули від уряду чотири нові законопроекти про військове осадництво і законопроєкти ППС про примусовий викуп т. зв. попівок, себто ерекціональних дібр колишніх гр. кат. парафій. Проти цих проєктів українська і білоруська соймова репрезентація не лише заявилася, але як найрішучіше запротестувала. Невважаючи на це уряд дальше форсує ці проєкти, а разом з ним більшість польського представництва на комісії земельних реформ, що спричинило покинення 7. ц. м. салі нарад українськими і білоруськими представниками. Ми сенатська українська і білоруська репрезентація прилучуємося до цього протесту з рішучою заявою, що ті проєкти з принципових причин будемо поборювати всіми способами, які стоять до нашого розпорядження“.

Міністр зем. реформ в обороні кольонізації.

(ік) Після заяви сен. Трояна міністр зем. реформ Станевич сказав буквально слідуюче: „Зі здивуванням я вислухав цю заяву і не знаю в чийому інтересі лежить представлювання цих законів як акції розпочаття чи відновлення військового осадництва. Один з цих законів має зрівнати право до безплатного наділу осадників з 5. середньої Литви з рештою воєвідств. В другому річ іде про скаргу трицять кількох усунених осадників. Третій закон торкається кількох маєтків погранних у процесах державним скарбом і має на ціли упорядкування прав осілих вже осадників. Лише четвертий закон торкається трошки більшого числа та створює 600 нових осад і має на ціли заспокоєння слушних прав жовнірів колишньої осередньої Литви. Згідно з цими законами право до землі прислугує лише місцевим мешканцям і спеціяльно мешканцям даної громади чи повіту. Отже нема тут мови про те, щоби називати це новим осадництвом. Розумію, що панове можете політично поборювати ці закони, але чи можете робити такий закид мені, який змінив той напрямок політики. Хіба робите панове це на те, щоб п. Дубровіч (варшавський кореспондент Берл. Тагеблату) міг написати в Берл. Тагебляті про кольонізаційну політику уряду на сході“.

ББ. в обороні кольонізації.

(ік) Сен. Богушевський (ББ) також накидається на Український Клюб за виступ проти кольонізації, зводячи так само як міністр Станевич річеве становище клюбу до рівня політичної демонстрації. Сен. Богушевський вважає, що Український Клюб шукає лише претексту і поборює кольонізаційні закони тому, бо вони мають на ціли урегулювати правний стан на „кресах“. Для українців є вигідніше, коли цей стан є не урегульований.

Промова сен. Кузьмина.

(ік) Сен. Кузьмин промовляв у тій сесії вже двічі, а то 8. ц. м. при дебаті над бюджетом мін-ства рільництва і 10. ц. м. при дебаті над бюджетом мін-ства торговлі і промислу. Короткий зміст промови сен. Кузьмина при мін-стві рільництва такий: Промовець доказує, що зниж-ка цін на хліборобські продукти не є головною причиною нинішньої катастрофи хліборобства. В 1923 р. ціни хліборобських продуктів були такі низькі, що треба було платити 400 кґ. жита за одну пару чобіт, а все таки не було тоді такої хліборобської кризи, як сьогодня. Найбільша катастрофа того року не довела би до пролетаризації села і не вигонила би десятки тисяч селянського населення за границю на непевну егзистенцію. Головною причиною нинішньої катастрофи є політика всіх польських урядів супроти хліборобства взагалі, а українського зокрема. Сенатор питає, що польський уряд зробив взагалі для піднесення хліборобської культури. Прецінь на терені всіх 4. східніх воєвідств, які мають виключно хліборобський характер, нема ані одної української хліборобської державної школи. Єдине поважне українське хліборобське Т-во „Сільський Господар“ було позбавлене якої небудь допомоги з боку того державного бюджету, який спирається на податках селянина. Опісля сенатор переходить конкретні випадки політики державних і самоуправних установ до справ хліборобських, зокрема українського хліборобства. Наводить випадок, коли зборівський повітовий виділ рішив приняти на посаду дипльомованого агронома п. Охримовича, а повітовий староста на власну руку, на рекомендацію гр. Потоцького цю ухвалу знехтував і приняв поляка без жадних дипльомів. Говорить про діяльність ріжних комісій, покликаних на основі міністеріяльного розпорядку з січня 1929., які мають опрацювати господарський плян для кожного повіту на 5 літ. До тих комісій не покликується фахівців з таких інституцій, як „Сільський Господар“ чи Кооперативний Союз, лише місцевих польських інтелігентів, які не мають поняття про господарські справи. Слово „кредит для українського селянина не істнує. Він знає лише слово „лихва“. Навіть Банк Рольни в 10 літ по війні переводить вальоризацію затягненої перед війною позички Краєвого Банку, не беручи під увагу зложених у свому часі заяв на амортизацію тих позичок. Спосіб накладання і стягання податків на селянство є системою зовсім плянового нищення селянства. Селянин ніколи не знає кільки має платити і за що платити. Знає лише, що постійно має платити і все чигає на нього екзекутор. Екзекутор видає свідоцтво маєткового стану і платних здібностей селянина, а відклик до вищих інстанцій не має значіння. Село стало предметом експериментів екзекуторів, поліціянтів, коминарів, наказних війтів і т. д. і не дивниця, що село того наступу не витримало. Не витримало навіть 7 хлопських шкір. Опісля промовець зясовує тісний звязок хліборобського розвитку зі справою самоуправи. Звертає увагу, що за австрійських часів український селянин разом зі своєю інтелігенцією побивався в галицькому соймі за демократичними реформами в ділянці самоуправи, розуміючи значіння справжньої самоуправи для господарського розвою. Дальше малює картину павперизації і пролетаризації села. Читає податкові звіти селян на доказ, що в одному дні інколи приходять до одного селянина аж 7 екзекуторів за ріжні податки, а кожний з них приносить накази платности за податок, за проволоку і екзекуцію. Не дивниця, що в бюрі посередництва праці в Тернополі зголосилося на виїзд 9000 людей, а між ними т. зв. богатирі. Це починається масова втеча. Маємо право казати, що польська господарська політика довела українського хлібороба в пропасть і маємо право жадати і домагатися, щоби в нинішніх критичних моменті польська політика звернула бодай частинно українському хліборобові те, що брала від нього за 10 літ. Однак українці такого жадання не хотять ставити, маючи вже досить тих моральних проповідей, якими їх вічно кормлять в польських законодатних палатах. Жадається крім виконання всіх законних обовязків, ще якоїсь льояльности. Це жадання льояльности є лише претекстом на оправдання своєї політики. Українські представники в польських законодатних палатах є мимовільними учасниками парляментарної комедії, бо бачуть, що при одночасній катастрофі хліборобства польський парлямент не має сили тій катастрофі запобігти.

Справа видачі українських послів.

(ік) На порядку нарад реґуляміновї комісії є тепер справа видачі послів з Українського Клюбу, а саме: д-ра Блажкевича, Кохана, о. д-ра Пеліха, Паліїва, Вислоцького, Луцького і Целевича. Реферати є поділені поміж послів д-ра Лібермана, д-ра Загайкевича, д-ра Пужека і пос. Бродацького. Комісія вирішила покищо тільки дві справи, а саме відмовити видачу пос. д-ра Блажкевича, а що до справи пос. Кохана, то жадати актів поліційного доходження.

Відложення виборчої розправи.

(ік) Сьогодня мала в Найвищім Суді відбутися розправа над виборчими протестами з округ Ковель-Новгородок. Розправа не відбулася тому, що захорів референт. Речинця найближчої розправи не подано.

Прімо де Рівера їде до Німеччини.

З Мадриду повідомляють, що б. диктатор Еспанії Прімо де Рівера хорий на цукровицю і мусить виїхати до Німеччини для лікування цеї недуги.

НОВИНКИ

— **Дешеві книжки** (від 25 до 60% знижки). Протягом місяця березня продають по знижених цінах великий вибір книжок **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка і Канцелярія Т-ва „Просвіта“, Львів, Ринок 10.** Каталоґи висилають на бажання безплатно. 1530

— **З приводу смерти Ф. Федорцева** дістала наша редакція нові заяви співчуття: від „Наук. Т-ва ім. Шевченка“, від редакції „Хвилі“, від Філії „Союзу українських артистів“ у Станиславові, від проф. Станислава Дністрянського і Ст. Сірополка з Праги, — а замість квітів на могилу Покійного склали на „Т-во письменників і журналістів“ Р. Купчинський 10 зол., д-р Даниш Никифор 10 зол., дир. Бронислав Янів 20 зол.

— **До відома Запорожців.** В цілях обєднання б. вояків частин Запорожського війська б. армії УНР закликається старшин і козаків згаданих формацій подати в найближчому часі свої адреси замешкання, як рівнож подавати зміни своїх адрес. Писати на адресу: **Kalisz, Skrzynka pocztowa 61, g. Bazylski.**

— **Голодівка.** Довідуємося, що українські студенти, арештовані в осени у звязку з бомбовим замахом на Східних Торгах, розпочинають у найближчу пятницю голодівку, щоби тим чином приневолити компетентні чинники прискорити слідство, яке вже тягнеться кільканацять місяців, хоч не дало для суду ніякого висліду.

— **Виклади проф. Дністрянського в німецькому університеті у Празі.** Проф. д-р Станислав Дністрянський повідомляє нас, що він не є звичайним професором німецького університету у Празі, тільки викладає в тому університеті вже другий семестр надобовязковий предмет „Міжнародне приватне право“ (2 год. тижнево) в характері професора українського університету.

— **До відома Дирекції залізниць у Львові.** До недавна був я певний, що віддаль від Гніздичева-Кохавини до Перемишля є та сама, що з Перемишля до Кохавини-Гніздичева. Тимчасом переконався я, що це неправда. З Гніздичева-Кохавини білет на Добромиль-Стрий до Перемишля коштує 10.90 зол., а з Перемишля тою самою дорогою до Гніздичева-Кохавини 11.40 зол., значить: є на 50 сот. ріжниця. В Кохавині продають білети друковані, себто імовірніші, по 10.90 зол., а в Перемишлі нема друкованих, лиш блянкетові, по 11.40 зол. Заходить питання, чи білети блянкетові, себто писані є дійсно 50 сот. дорожчі, чи може касієри в Перемишлі переняли теорію Айнштайна? Може Дирекція залізниць це вияснила? — **Ю. Б.**

— **Демонстрації на відчиті о. Орачевського.** В понеділок відбувався у Львові в салі Технольоґічного Інституту при вул. Булярда перший відчит польського священика Орачевського п. з. „Рік 1930“. Около сто польських академиків уладило демонстрації проти прелеґента й обкидали його яйцями. На салі счинилася бійка. На салю ввійшла поліція, вилеґітимувала кількадесять слухачів, майже виключно академиків і усунула їх зі салі. Потім уже відчит закінчився спокійно.

— **Нові арештування в справі залізничої афери.** Слідчий суддя приказав арештувати Володислава Баландюка, залізничого урядовця IX. р., засуспендованого в урядуванні та двох пересувачів вагонів Ант. Лупеняка й М. Боднара, звільнених зі служби в звязи з аферою у львівській дирекції залізниць, а саме з виробленням залізничих посад.

— **Епідемія самовбивств у Львові.** Дня 10 березня у Львові було три випадки самовбивства: При Марійській площі отруївся урядовець З. Р., але його вратовано; при вул. Алембеків ч. 6. намагалась наложити на себе руку дівчина І. Г., фризієр Станислав К. опинившись без праці і хліба отруївся також.

— **Велика пожежа в Берліні.** На днях у берлінській вирібні смоли Віллімбера вибухла пожежа, яка перекинулась на сусідну фабрику бензолю й охопила 30.000 літрів цього плину. Вогонь був такий величезний, що його видно було в цілому місті й околицях. Шкоди сягають 5 міліонів марок.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 10. березня ц. р.: за масло експортове солене й несолене прім. по 5·30 зол. за кільограм; за літру молока 0·34 зол. за літру сметани 1·80 зол.; яйця копа 5·20 зол.

З судової салі.

Четвертий день розправи проти майора Рильського.

Розправа проти майора Рильського наближається до кульмінаційної точки. Переслухані дальші свідки зізнають, що майор Рильський є особою нервовою, часто брутально вибуховою, що він бив своїх слуг, що вдаривши одного наймита, вибив йому 6 зубів. Зі зізнань свідків видно також, що майор Рильський завжди носив зі собою зброю і що робив враження людини, здібної у вибухах гніву виконати вбивство.

Головний свідок Вавжинец Ростоцький, управитель дібр у Пітричах в Золочівщині малює життя покійної майорової в дуже чорних барвах: За леда дрібницю майор лаяв її, відносився до неї брутально, і майорова через те тужила за першим чоловіком Ясінським. Майор Рильський у приступі гніву раз викрутив своїй жінці руку, раз в ночі рвав їй волосся.

В день трагічного випадку свідок обідав разом з майором і його жінкою і після обіду бачив Рильського на проході в парку, після чого почув два стріли з револьвера, а за хвилину побачив майора, як він вертав скоро з парку до дому. Ці зізнання свідка очевидно дуже обтяжують обвинуваченого. По смерти жінки майор Рильський був веселий, часто їздив до Львова на забави. Зі службою майор поводився далі так брутально, що управитель дібр Ростоцький (свідок) не міг далі терпіти і покинув службу в добрах обвинуваченого. На дальші питання свідок згадує, що майор Рильський вчив його бити селян і даючи лекції бити, вдарив одного селянина так сильно в лице, що той залився кровю і впав непритомний. Свідок нагадує собі також, що одного вечора чув, як майорова підчас сварки кричала: „Ти бандито! Чого ти хочеш від мене? Ти такий злий, що тебе всі люди бояться!"

Майор Рильський був брутальний супроти жінки навіть тоді, коли вона була для нього добра і ніжна, а раз коли майорова хотіла поцілувати свого чоловіка, майор відштовхнув її від себе і крикнув; „Дай мені спокій!"

Дальші свідки доповняють образ цеї понурої трагедії в Пітричах.

Дописи.

КАЛУШ. (Візита воєводи. — Директор гімназії „політикує". — Під увагу духовенству. — Не хочуть жертвувати на народні ціли). Недавно відбулась тут візита станиславівського воєводи. Місцевий магістрат мобілізував усі сили, щоби в комплєті громадських радних повитати воєводу. Радні-українці абсентувалися. Староста скликав усіх війтів на сесію, щоби в їх присутности зложити поклін свойому зверхникові. Був навіть равт, у котрому крім українців-урядовців узяли участь „найчельніші" війти-хруні. Кажуть, що прияття воєводи коштувало великі гроші. І це в теперішній тяжкий час! — Саме в часі побуту воєводи відбувалась довірочна нарада наших громадських радних у справі громадського самоврядування. Наслідки тої наради покищо такі, що поліція з Новиці і Голиня записує тих, що роздавали запрошення на нараду. — Є в Калуші міська приватна гімназія, котрої директором є дуже патріотичний „ендек" Пйотрович. Цей пан замісць навчати молодь, впоює в неї, що назва „український", „українець" неправильна. Радимо п. директорові занятися пильніше наукою та старатися про привернення страченого в минулому році права прилюдности для гімназії, а правильність назв Україна, український залишити кому іншому.— Є в Калуші велика лярня дзвонів братів Фельчинських, котра між іншим інсерує себе в українських часописах. Ця фірма не має на своїй фабриці навіть українського шильду. Це повинні собі затямити особливо наші священики. — Є у нас у народній школі катехит, та він є мало громадською людиною. На „Рідну Школу" чи на яку іншу ціль тяжко від нього випросити. Про національний обовязок жертвувати на народні цілі йому все треба пригадувати, та все одно він відправляє інкасента з нічим. Але він не сам у нашому місті. Має товариша — великого кооператора, до того директора кредитової кооперативи „Хліборобський Союз"...

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 11. березня, год. 7·30 веч. „Барон циганів" (ціни знижені).

Малий Міський Театр

Вівторок, 11. березня, год. 7·30 веч. „Поїзд марево" (ціни знижені).

Театр ревії „Тонг" — в салі кіна „Кольосей":

Вівторок 11. і середа 12-го березня, „Тут найдеш мужа". — Дві вистави: год. 7·30 і 9·30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Любощі сучасної дівчини" (Колін Мур). Кантор із Нюйорку Розенблят співає найновіші пісні.

КАСІНО: Манолеску (Мозжухин).

КОЛЬОСЕЙ: Пат і Паташон, хлопці до всього.

ЛЕВ: Голосово-звукова фільма. Галька (Монюшка).

МАРУСЕНЬКА: Пісня про отамана: Волга, Волга.

ОАЗА: Екзотична любка (Клара Бов).

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Мельодія сердець" (Віллі Фріч, Діта Парльо, циганські пісні Янчі Бальога).

ПАН: Дзвонар із Нотр Дам.

ПАСАЖ: Останні Тарзанові пригоди. Гомонтів тиждень, ам. комедія.

ПРОМІНЬ: Білі ночі.

СІЛЕВЕ: Заборонене кохання в фільмі „Право молодости".

ФІЛЬМОРІЯНА: Чортиця з Тріполісу.

ХИМЕРА: Інтригант (Янінгс).

УТІХА: Торговка невільницями (на осн. повісти Дж. Льондона).

Програма радіо.

Вівторок 11. III. 1930

ЛЬВІВ 11·58 Сигнал часу, 12.04 Концерт грамофонових плит, 17·45 Пополудневий концерт (з Варшави), 18·45 Комунікати, всячина, 19·30 Трансмісія з катовицької опери, комунікати з Варшави.

Середа 12. III. 1930

Варшава (1411,7) 12·05 Грамофонові плити. **Краків** (312,8) 16·15 Програма для дітей. **Ляйпціг** (259) 16·30 Популярний концерт. **Льондон** (356,3) 16·25 Камеральна музика. **Берлін** (418) 19·30 Народні пісні. **Стокгольм** (436) 18·15 Сольо на гармонії. **Будапешт** (550) 21·00 Голяндський вечір. **Москва** (825) 15·30 Симфонічний концерт. **Ленінград** (1000) 19·30 Зложена програма. **Харків** (1304) 16·00 Оперова музика. **Париж** (1725) 16·45 Пополудневий концерт.

Четвер 13. III. 1930.

Варшава (1411,7) 12·40 Шкільний концерт. **Краків** (312,8) 17·45 Концерт з Варшави. **Ляйпціг** (259) 16·30 Весела музика. **Льондон** (356,3) 18·15 Орхестра Бейна. **Берлін** (418) 16·30 Концерт солістів. **Стокгольм** (436) 19·30 Пісні. **Лянгенберг** (473) 20·00 Концерт радіоорхестри. **Прага** (487) 12·35 Танкова музика. **Відень** (516,3) 20·00 Віденські пісні. **Будапешт** (550) 19·35 Концерт Гір і Мольнар. **Москва** (825) 19·00 Концерт з Тифлісу. **Ленінград** (1000) 16·30 Сучасна музика. **Харків** (1304) 9·00 Концерт для робітників. **Париж** (1725) 17·15 Програма для дітей.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під упр. П. Карабіневича.

Старий Самбір:
11/III — Шукаю мужа.
Хирів:
12/III Вір Ізраїлю (премєра).
13/III Король життя.
Лісько:
14/III Визрест.
15/III День і ніч.
16/III Шукаю мужа. 1575 4—?

З Технічного Товариства. Відчит інж. Северина Пастернака на тему „Геофізикальні методи вишукування підземних вод і мінеральних покладів" перележений на середу 12. III. год. 18.
1598 1—1

Дня 16. березня 1930 р. в год. 2. попол. відбудуться у власних комнатах **II. Загальні Збори Т-ва „Народний Дім" в Гвіздці** зі звичайним денним порядком. Наколиб на тих Зборах не явилося вимагане статутом число членів, то в год. 3. попол. того самого дня відбудуться другі Загальні Збори, яких рішення будуть правосильні, без огляду на число присутніх членів. — За Виділ: **Михайло Микитюк**, голова. 1600 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів ул. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1002 46—?

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ Д. КЛЕЦЕЛЬ, ЛЬВОВСКІХ ДЗЕЦІ 10. Пльомбування зубів для студіюючої молоді й урядовців по амбуляторійних цінах. Догідні сплати. 1579 2—3

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстаранніше **Домбровскі-Розважевскі** Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1195 9

ПРОДАМ КАМЕНИЦЮ: 2-поверхову дохід 500 зол. місячно, будова першої класи. Ціна 6.000 долярів. Оглядати: вул. Марка ч. 24 б. 1604 1—3

НА ПРОДАЖ нова 2-поверхова камениця, з повним комфортом, солідно будована, вільне 3 покоєве мешкання, при вул. Виспянського ч. 29, довг в Банку Господарства Краєвого. — Зголошення у Господаря від 10—12 год. рано. 1599 1—3

ПОТРІБНИЙ хлопець до розношення часопису. — Зголошення до Адм. „Діла". 1—3

ПОРУЧАЮСЯ для зорганізування хорів на цьогорічні ювилейні й святочні концерти, як також для церков, за добрим винагородженням. Письменні зголошення з умовами слати до Адмін. „Діла" під „Солідна праця". 1597 1—1

АДВОКАТСЬКА канцелярія, недалеко Львова, з родинних причин до відступлення. Готівка потрібна. — Зголошення до Адм. „Діла" під „Інтерес". 1602 1—3

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжку, видану через ПКУ, Городок Ягайлонський на назвище Станислав Щирба, Яворів. 1587 3—3

ПОЛОТНА чистольняні, білоруські, надаються на вишивки, висилає Союз Кооператив у Стрию. Зразки на домагання безплатно. 1555 2—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

3. березня ц. р. в гарну сонячну днину відпровадили ми на місце вічного спочинку неждано помершого нашого Найдорожчого тата о. Володимира Бегачевського, пароха Говилова вел. і декана Копичинецького Деканату.

Прибиті безмежним горем, вважаємо за обовязок души й серця сердечно подякувати в першій мірі всім тим, які зараз у перших хвилинах по смерти нашого Батька стали помічниками опечаленої Дружини Покійника при урядженні похорону. Це Ви — Вп. Панство Решетили, Ви, Вп. Пане Клюр, Ви, Всч. о. Павелчак. Ніколи не забудемо Вам Вашої жертвенности, Ваших трудів, праці, прихильности й любови.

У дальшу чергу сердечно, з безграничною відданістю дякуємо Вам Високодостойний Отче Крилошанине Томович — за слова потіхи й розради для прибитої горем родини, за зворушаючу проповідь при перенесенні тлінних останків Покійника до церкви — за Вашу любов до памяти Покійника. Щиро дякуємо Вам Всч. Отче Лушпінський за Вашу зворушливу промову, якою прощали Ви тлінні останки Нашого Тата від імени Родини й Громадян; Вам Всч. Отче Містодекан Малиновський дякуємо за глубоку змістом надгробну бесіду, якою Ви звеличили скромне життя й тиху працю Покійника в громаді й публичному життю; Вам, Високоповажаний Пане Моценас д-р Бих за теплі слова признання для праці Покійника на економічній і просвітянській ниві.

А Вам, Всч. Достойні Отці: Підляшецький, Шанковський, Славінський Будковський, Величківський, Чарторийський, Рогошевський, Пиндус, Карпінський, Кубакич, Любович Клинак, Берський над. Митрипула, Павлик, Томашівський Кислевський Дерлиця, Бабій, Турчин, Дуплавий, Едвак, Жарій, Цегельський; Вам, Всч. о. Канонику Горчиця й латинському клирові від душі сердечне „Спаси Біг" за мольби над тлінними останками Покійного, за слова розради, поміч, за сильну моральну піддержку тіли, за сильну моральну піддержку Господь Всевишній і Милосерний нехай Вам усім сторицею відплатить за все добре — яке ви вчинили для нас в дні великого нашого горя. Дякуємо також і Вам Додорі Парохіяни за любов і привязання, оказуване за життя Вашому Духовному Отцю — Вашому провідникові і Приятелеві. Дякуємо Вам за слова потіхи, оказане співчуття і численну участь у відпровадженні тлінних останків Покійного на місце вічного спочинку.

Жена Олена, доньки Софія і Степанія, сини Володимир, Евген і Іван, сестри, зяті і внуки. 1603 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.